

Tamala 2010 – A Punk Cat in Space.

Fantoche-festivaali esitteli Aasian animaatiota valtavirran ulkopuolelta

Harri Römpötti
Baden

Euroopan laadukkaimpiin animaatio-tapahtumiin kuuluvalla Fantoche-festivaalilla oli mukana niin paljon aasialaista animaatiota, että idän animaation nykymenosta valtavirran - eli animen - ulkopuolella sai aika kattavan käsityksen.

Fantocheen oli saatu jopa yksi näytös Pohjois-Korean animaatiota. Diktatuuri on tiiviisti sulkeutunut, mutta SEK-studion aliurakointi muun maailman animaatiotuottajille tuottaa kipeästi kaivattua ulkomaanvaluuttaa. Animaatioiden välipiirrokset ja väritys lienevätkin Pohjois-Korean ainoa kannattava vientituote.

SEK-studiota edustivat Fantochessa varajohtaja O Hyong Chol ja ulkomaisten suhteiden johtaja Ri Ryong Jin. Heidän mukaansa SEK on lyhenne sanoista Scientific and Educational film in Korea. Studion esitteen kannessa kirjaimet edustavat sanoja Success Engage Korea.

”Studio perustettiin Pyongyangissa vuonna 1957 suuren johtajan Kim Il Sun-

gin ansiosta. Nykyisin studion 600 animaattoria tuottavat jopa 7000 minuuttia animaatiota vuodessa maan nykyisen johtajan Kim Jong Ilin ansiosta”, pukuherrat kertoivat.

Lähetystö muisti siis mainita tunnollisesti diktaattorit. Lisäksi näytöksen kolme minuuttia kestäneessä esittelyssä sana demokratia toistui kolme kertaa. Niinhän se taitaa olla, että demokratiaa hoetaan taajimmin siellä, missä sitä on vähiten. Aliurakointia Eurooppaan ja Amerikkaan kutsuttiin kauan sitten kansainväliseksi vaihdoksi.

Näytös oli kuulemma pohjoiskorealaisen animaation ensimmäinen esiintyminen ulkomaisella festivaalilla kymmeneen vuoteen. Siinä esitettiin neljä lastensarjan jaksoa: Ri In Cholin ohjaama Uusi ystävä oli tietokoneanimaatiota, Gye Hunin Kellon kilinä ja Yun Yong Gilin Ovela pesukarhu olivat piirrosanimaatiota ja Ri Jong Hon ohjaama Bok Namin arvosana oli nukkeanimaatio.

Studion lähettiläiden mukaan ne oli tehty pari vuotta sitten ja esitetty Pohjois-Korean televisiossa jo monta kertaa. Animaatioita esitetään kuulemma joka päivä kello viisi ja ne ovat erittäin suosittuja, jopa ai-

kuiset katsovat niitä. Animaatioiden tarkoitus on innostaa ja valistaa lapsia.

Teknisesti animaatio oli varsin kelvollista. Tarinat olivat perinteisiä eläinsatuja, paitsi että kaikista oli luettavissa yksilöllisyydestä varoittava piiloteeksti. Vahvat johtajahahmot olivat kunniaa eikä niiden uhmaamisesta seurannut kuin surua ja onnettomuutta.

Etelä-Korea sen sijaan on kapitalistinen. Sielläkin on aliurakoinnista syntynyt laaja animaatioteollisuus. Etelässä tosin haluttaisiin kehittää omia tuotteita maailmalle myytäväksi. Valtio on tukenut sikäläisen tuotannon esittäytymisiä Euroopassa muun muassa Ranskana Annecyn isolla festivaalilla.

Meilläkin nähtiin teattereissa Kim Moon-saengin ohjaama isosti tuotettu pitkä elokuva Ihania päiviä. Fantochessa esitettiin vielä keskeneräinen rippumaton tuotanto Aachi & Ssipak. Ohjaaja Joe Bum-jin on tehnyt sitä pikkuhiljaa jo seitsemän vuotta. Näinä aikoina sen pitäisi lopulta valmistua.

”Tämä alkoi verkossa flash-animaationa. Aiemmin oli helppo saada rahoitusta animaatioille. Se muuttui, kun Ihania päiviä ei oikein menestynytäkään maailmalla.

Lyhäreihin saa julkista tukea, mutta pitkiin ei uskalleta enää sijoittaa kovin helposti. Aachissa & Ssipakissa on viitteitä korealaiseen populaarikulttuuriin, jotka eivät ehkä aukea helposti muille”, Bum-jin selitti.

Nyrkkipajaohjaaja luettelee kuitenkin esikuvia Mad Maxista Panssarilaiva Potemkiniin ja myöntää auliisti, ettei hänen elokuvassaan ole omaa juttua: ”Tykkään mieluummin leikkiä toisten elokuvilla.” Aachi & Ssipakille suunniteltiin loppuvuodeksi ensi-iltaa sadalla kopiolla, mikä on Etelä-Koreassa kuulemma keskisuuri lanseeraus.

Futuristisessa toimintaremellyksessä strumffimaiset otukset hurjastelevat skeittaavilla robottilehmillä ja ammuskelevat tauotta rynnäkkökivääreillä. Lapsellista menoa ja rosoista jälkeä säestää hard rock.

Myös Japanista oli mukana pari eräänlaista underground-animea, Masaaki Yuasan Mind Game ja t.o.L.-nimimerkin Tamala2010 - A Punk Cat in Space. Päättöntä ja keskenkasvuista kohellusta nekin olivat. Toiminnallisuuden yltiöpäinen korostaminen muistutti valtavirran animea.

Graafisissa tyyliissä oli sentään omaperäistä yrittystä. Mind Gamen vaihteleva primitivismi taisi tosin olla piirrostaidotomuutta pikemmin kuin tarkoituksellista tyylyttelyä. Mutta Tamala2010:n eläin hahmot olivat oikeastaan aika viehättäviä.

Japanilainen Takashi Kimura palkittiin kuumana kyknä elokuvastaan Utsu-musume Sayuri / Striking Daughter.

Pitkien animaatioiden tekeminen on työlästä ja kallista, joten niiden on yleensä pakko pysytellä ainakin jossain määrin viih-teellisinä niin Aasiassa kuin länsimaissakin. Taide löytyy kaikkialla enimmäkseen lyhäreistä.

Animaatiotutkija Jane Pilling oli koonnut muutaman näytöksen verran tuoreita

aasialaisia lyhäreitä. Korea jäi vähälle huomioon, koska Fantoche esitteli kaksi vuotta sitten sikäläistä tuotantoa laajasti. Taiwan sen sijaan korostui, koska Pilling oli opettanut siellä.

Aasiassa ei juuri jaeta julkista tukea taiteille, joten suurin osa lyhäreistä on opiskelijatöitä. Taiwanissa vain taidekoulu, jossa Pilling vieraili opettamassa, rohkaisee tekemään persoonallista animaatiota. Varsinaista animaatioteollisuutta siellä ei Pillingin mukaan ole.

”Jätin pois pixariksi pyrkivät, jotka vain kopioivat kaupallisia esikuvia. Sellaisia on aika paljon. Sen sijaan yritin valita taiteellisia töitä”, Pilling painotti. Sarjassa oli mukana pieniä helmiä, mutta enimmäkseen taso oli aika vaatimaton.

Toisinaan aasialainen perinne näkyi silveltimen jälkinä ja kallifagafiana. Ne olivat usein naisten tekemiä. Tietokoneanimaatio ja teknisesti kylmä tyyli taas miellyttää Aasiassakin enemmän miehiä.

Vaikutti siltä, että koko sarjan parhaat työt olivat naisten kuvauksia perheen ja suvun muuttuvasta perinteestä ja omasta asemastaan siinä.

Japanilaisen Sumito Sakakibaran Lontoon Royal College of Artissa tekemä kaunis tietokoneanimaatio Kamiya’s Correspondence oli tytön kirje kuolleelle äidilleen. Taiwanilaisen Hsieh Pei-Wenin lasille maalaama Mindscape kuvasi ukin alzheimerin tautia pikkutytön näkökulmasta.

Teoria naisten herkkyydestä meni puoleksi pieleen, sillä Pilling ilmoitti, että Sakakibara onkin mies. Siinäpä napakka pieni oppitunti, ettei aasialaisessa kulttuurissa seikkaillessa pidä aina luottaa pinnallisiin havaintoihin ja ilmeisiin vaikutelmiin.

Animaation aarreaitta näyttelyssä

Badenissa järjestetyn Fantoche-festivaalin kanssa samaan aikaan Zürichissä taideteollisuusmuseossa oli esillä Tricraam/Spacetrack-näyttely. Animaation tilan käyttö voi kuulostaa tylsältä aiheelta, mutta näyttely oli melkein päällekkämpi kuin festivaali.

”Animaatiossa tila on aina keinotekoinen, koska mitään ei ole olemassa ennen kuin se luodaan elokuvaa varten. Animaatio voi kuvata myös tiloja, joihin ei muuten pääse - sielunmaisemia ja tieteen näkymättömiä paljastuksia. Siksi se on antelias aihe näyttelylle”, Suzanne Buchan huomautti. Hän on suunnitellut näyttelyn yhdessä Andres Janserin kanssa.

Näyttelyn teemat valottivat animaation tapoja hahmottaa muun muassa sisätiloja ja arkkitehtuuria. Se kattoi erilaiset animaatiotekniikat. Myös piirrosanimaation tapahtumapaik-koja lähestyttiin nimenomaan tilana, ei kaksikulotteisena taustana.

Buchan valitteli, että kaikkea animaation historiasta ei ole säilynyt

eikä siis ole saatavilla näyttelyyn. Näyttelyyn oli kuitenkin kerätty huikea kokoelma alkuperäismateriaalia. Alkupuolella vaikutuksen tekivät esimerkiksi Vera Neubauerin tekeillä olevan elokuvan The Last Circus kudotut lavasteet.

Kaikkiaan materiaalia oli esillä kymmeniltä tekijöiltä. Lista oli kuin animaation kuka kukin on -kirja. Näytteillä oli myös luonnoksia, joista näki luomistyön koko kehittymisen ideasta alkaen.

Monitoreissa pyörivät lyhytelokuvat, joista näyttelymateriaali oli peräisin. Kaikkiaan elokuvia oli näyttelyssä nelisen tuntia. Kaksikielinen luettelo on komea, mutta antaa vain kalpean aavistuksen kolmiulotteisesta näyttelystä.

Aardman-studion Kananlennon ja varsinkin Quay-veljesten Street of Crocodilesin lavasteet olivat jo yksinään pienen näyttelyn veroiset. Jonkun suomalaisen museon pitäisi selvittää, olisiko näyttely saatavilla meillekin.

Harri Römpötti